סה: תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

אטו בטנם גופיה מקטר ליה. רש"י מוחקו משום דבמנחות לא פריך דתניא בכמה דוכתי ומקטירה בכלי שרת וכן מוחק בפ' שני שעירי (יומא סז:) ואין צריך להגיה הספרים דברים פר' שני דסוטה (ד' טו.) פריך גבי מנחות מי אמר גוונא דקתני התם ומעלה ומקטירה בכלי שרת ופריך ובכלי שרת מקטר ליה אימא להקטירה ומשום דהתם פריך ומשני לא פריך לה במנחות והא דפריך הכא גבי אימורים אע"ג דכבר פריך בפרק שני שעירי (ד' סז:) משום דהתם בפריס והכא בכנסים ומיהו יש ספרים דגרסי בגרייתא דסוטה מעלן ומקטירן בכלי שרת ומולחן וזומן ע"ג האשים ופריך מקטירן בכלי שרת ס"ד פי' וכי כמו שהוא בכלי שרת מקטירן והא לא מלחן ומשני להקטירן פירוש אחר מליחה ולפי זה יתכן פרש"י וכ"ת מפרש דגבי מנחה לא שייך למיפרך דשייך למיתני ומקטירן בכלי שרת כיון שהיא כבר בכלי שרת שהיא נתונה שם להתקדש אבל נתכ נמנם משמע שצא לומר שבתוך המגם מקטירים: [ע"ע תוס' יומא סז: ד"ה אטו וכו' אתריכו ביתר ביאור]:

הדרן עלך תמיד נשחט

אלו דברים. זריקת דמו תנא אגב שחיטתו וקשה לר"י אמאי לא תני נמי הפשט עורו דדמי שבת כדתנן בפירקא דלעיל (ד' פד.) י"ל שבל להיות בשבת מנים ידו כו' ותולה ומפשיט ומיכן ר"י משום דהוי בכלל הקטר חלביו שאינו יכול להפשיט אלא עד המזה לרבי יוחנן בן ברוקה בפ' כל כתבי (שבת ד' קיז:) ואפילו לרבנן דפליגי עליה לא שרו להפשיט כדרכו אלא עד המזה והשאר מפשיט ומותך בחתיכות קטנות כדאמרינן התם לא לריכא דשקיל לה בבחדי מה

דם שהנפש יוצאה בו מכפר דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר אלא ר' יהודה [8]למעמיה [9]דאמר אין דם מבטל דם תניא [10]אמר להן ר' יהודה לחכמים לדבריכם למה פוקקין את העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם והא קא חייש לח הוא ואינו חוצץ כדתניא[11] [a]הדם והדיו והחלב והדבש יבשים חוצצין לחין אין חוצצין והא קמתווסי מאנייהו [12](ותנן)[13] [2]היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו פסולה וכי תימא דמדלו להו למאנייהו והתניא[14] [1]מדו בד מדו כמדתו שלא יחסר ולא יותיר בהולכת איברין לכבש דלאו עבודה היא ולא [2]והא מדבעי כהונה עבודה היא דתניא[15] [2]והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת אברים לכבש אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא בהולכת אברים לכבש ובהולכת דם מיהא היכי אזלי דמסגי אאיצטבי: כיצד תולין ומפשיטין וכו' קרעו והוציאו את אמוריו נתנם במגים [16]להקטירם: אטו הוא גופיה הוה מקטר להו [17]אימא להקטירן ע"ג המזבח: יצתה כת ראשונה וכו': [3]תנא כל אחד ואחד נותן פסחו בעורו ומפשיל לאחוריו אמר רב עיליש טייעות:

הדרן עלך תמיד נשחט

אלו דברים בפסח דוחין את השבת [1]שחיטתו וזריקת דמו ומיחוי קרביו והקטרת חלביו אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת [2]הרכבתו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אין דוחין את השבת ר' אליעזר אומר דוחין [3]אמר ר"א והלא דין הוא [4]מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת אלו שהן משום שבות לא ידחו את השבת א"ל רבי יהושע יום טוב יוכיח שהתירו בו משום מלאכה ואסור בו משום שבות א"ל ר"א מה זה יהושע מה ראיה ראשונה למצוה השיב רבי עקיבא ואמר הואה תוכיח שהיא משום מצוה והיא משום שבות [5]ואינה דוחה את השבת אף אתה אל תתמה על אלו שאף על פי שהן משום מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת אמר לו רבי אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת הזאה שהיא משום שבות אינו דין שדוחה את השבת אמר

אלו דברים דוחין אם השבת. לקמיה בגמרא [פו.] מפרש מנא לן: **שחיטתו וזריקת דמו.** מי אפשר אלא ביום דכתיב (ויקרא ז) ביום לוותו להקריב את קרבנותיהם ביום ולא בלילה: **מיחוי קרביו.** מפרש בגמ' [פח.] וטעמא שלא יקרימו: **צלייתו והדחת קרביו אין דוחין.** דאפשר משתמשך: **הרכבתו.** על כתף האדם להביאו לעזרה דרך רשות הרבים אע"פ שאינו אלא איסור שבות דרבנן דקי"ל[6] מי נושא את עצמו אין דוחה דה"ל למיעבד מאתמול וכן הבאתו ממוץ לתמוס: **וחתיכת יבלתו.** ורוא"ה בלא"ז. ומותבה בלפרניו לו בשיני אינה אלא שבות דמלאכה כלאמר יד היא: **שחיטה שהיא.** אסורה בחולין בשבת משום איסור מלאכה גמורה שהרי באבות מלאכות היא מנויה ואעפ"כ דוחה את השבת בפסח: **לא ידחו.** בתמיה: [7]"ע יוכיח שהשחיטה בו. שחיטה ובשול שהוא אב מלאכה ומותרין להדיוט ואסרו בו להביא דבר ממוץ לתמוס ולאכלו הואיל והוה אפשר לן מאתמול ואע"ג דתמוסין דרבנן: **מה ראיה רשות למצוה.** אחילת הדיוט רשות היא ולוקח גבוה מצוה היא ואם העמידו חכמים איסור שבות שלהן במקום רשות יעמידוהו אף במקום מצוה בתמיה: **הואה תוכיח שהיא מצוה.** בטומא מת שאל שביעי שלו להיות בשבת ערב פסח שאם לא יזה לא יעשה פסחו ואפ"ה אינה דוחה [8]דהכי שמעינן ליה לרבי עקיבא דלא דחיא והואה שבות הוא דמאי מלאכה היא אלא מתחזי כמתקן גברא: **ועליה אני דן.** וגם על הזאה אני מולן ואומר שתדחה ולא תעכבהו מפסח ומקל ומומר זה עלמו: אמר

דם שהנפש יוצאה בו. דם קילוח שה' דמיס הם בפרק דם שחיטה[a]:

אלא רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם. הלכך לא בטיל ההוא דאיסתפיק ובכל פוכתא דמטי מייבי למזבח זריקה היא ומיתכבר. ומילתיה דרבי יהודה בזבחים בפרק כל הזבחים שנתערבו דקתני גבי דם זבחים[a] דם שנתערב בחיים אם יש בו מראית דם כשר נתערב בדם בהמת חולין או בדם חיה רואין את הפסול כאילו היה חיים ואם יש בכשר כדי להיות בהן מראית דם כשר ואם לאו פסול ר' יהודה אומר אין דם מבטל דם: **הניח גרסינן: לדבריכם למה פוקקין.** את נקב חומת העזרה שהדמים המתערבין בחמה יוצאים בו לחוץ[a] והיו פוקקין אותו בכל ערבי פסחים בשלמא לדידי כדי שלא יצא כל דם הנשפך וכשמילא כוס התערובות נמלא מכולם בתוכו ואם נשפך אחד מהן בלא זריקה נמלא זורק ממנו: **והא קא חוי חליצה.** בין רגליהן לרלפה תתנן בזבחים (ד' טו:) עומד על הכלי או על גבי רגל חבירו פסול דבעינן לעמוד לשרת[a] ואין זה עמידה: **חוצץ.** לענין טבילה תנן: **מיחווסי.** מתלכלכין בדם: **מדו.** ולבש הכהן מדו בד: **כמדתו.** שוה לתרן: **כהולכת אברים דלאו עבודה היא.** מלו מדלן להו ולקמיה פריך ושאר עבודות היכי עביד: **זו הולכת אברים.** דגבייהו כתיב האי קרא והקריב והכהנים וגו': **דמסגו אאיצטבי.** איצטבאות של בנין היו שם והרי הן כרלפה: **והקטירן סלקא דעתך הוא גופיה מקטר להו.** בתמיה. והא זר הוא דכתיב קיימינן כדתני נותן על כתיפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט וכהנים לא היו מפשיטין קדשים קלים דמה לי ולהן ואפילו הפשט ויתות של עולה שהוא מלוה כשר בזר כדאמרינן בשילהי פרק ב' דיומא (ד' טו:). ואית דמפרשי אטו בחגם גופיה מקטר להו ולאו מילתא היא דודאי אורמיה לחתני הקטרה בכלי שרת: **להקטירן.** נותנן בחגם עד שיבוא הראוי להקטירן ויקטירם: **כל אחד ואחד.** כשהיו הולכין לבתיהם היה נותן פסחו בעורו ומפשילו לאחוריו: **אמר רב עיליש.** שם חכם: **טייעות.** דרך סוחרים ישמעאלים הוא זה:

הדרן עלך תמיד נשחט

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פ"ב מהל' מקואות הלכה כ סמג לאחין קיא טוש"ע י"ד סי' קנח סעיף טו:

נז ב מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ד:

נח ג מיי' פ"א מהל' פסולי מוקדשין הלכה כב:

נט ד מיי' פ"א מהל' ק"פ הל' ו:

א ה מיי' פ"א מהל' ק"פ הלכה יח סמג עשין רנב:

ב ו מיי' פ"ו שם הל' ו:

תורה אור השלם

1. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

2. וְהִקְרִב וְהִכְרִעוּם יִרְחֵץ בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ:

ויקרא א יג

רבינו חננאל

ואסיקנא דדם לח אינו חוצץ דתניא הדם והדיו והדבש והחלב יבשים חוצצין לחין אין חוצצין והנה כיון שהוא זה הדם לח אין חוצצין ברגליהן. [ואקשינן] הלא מטנפי מן הדם בגדי הכהנים. ואמרינן דמדלו להו פי' כמעט שלא יטנפו מן הדם. איני והתניא מדו בד כמדתו שלא יחסר ולא יותיר. ושנינן לא היו מגביהין בגדיהם אלא בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא בר. יאסיקנא בהולכת אברים לכבש והולכת דם היו מהלכין על האצטבאות. ביצד תולין ומפשיטין אונקלאות של ברזל בר. פי' מגים כמין קערה שנותן בה החלבים כדמתרגמינן קערה מגיסתא. תאנא כל אחד נותן פסחו בעורו ומפשילו לאחוריו אמר רב עיליש טיית. הדרן עלך תמיד נשחט

אילו דברים בפסח דוחין את השבת שחיטה וזריקה ומחוי קרביו והקטרת חלביו (אבל) צלייתו והדחת קרביו בר. פי' מיחוי קרביו היא שירקא דמעייא, והוא כמו שומן רך שדומה למוח וקרוב להיות רעי. ועל זה השומן שדומה למוח נקרא מיחוי קרביו.

מסורת הש"ס

a) זבחים לה. לו. נדה עח:. b) זבחים עח. תמורות כב. חולין סז:. c) תוספתא פ"ד ה"י זבחים לה.. d) שבת קז: זבחים לה. מנחות כח:. e) ל"ל ומניח. f) זבחים יח. [לה.]. g) [יומא כג:]. h) זבחים [ד.] יד: כד: מגילה יח. מנחות י. [יומא ס. עירובין קד.]. i) פוטה טו. יומא סז:. j) [לקמן סט:] עירובין קד.. k) [בסז]. l) [ע' תוס' לקמן סח: ד"ה ומה שחיטה]. m) [כריתות כב.]. n) [זבחים עז:]. o) עי' כרש"ל נ"ית. p) [דברים יח]. q) [שבת לד.]. r) הכי שמעי ליה ר"ע כל"ל רש"ל. s) [דף קיז.].

גליון הש"ם

גמ' בבגדים להקטירם. ל"ל והקטירן:

לעזי רש"י

ויהוא"ה. יבלה.

מוסף רש"י

אין דם מבטל דם. דמאן דמתיני לרי יהודה לא בטיל (זבחים לה ה:) ואפילו טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה (שם עח:). למה פוקקין את העזרה. ערבי פסחים שלא יצאו הדמים דרך אמה לנחל קדרון (שם לה.). מטושטשין. כטיט (זבחים יח.). מדו כמדתו. כלו למדן שיהא כתונת הכהנים למדת קומתו, לא גבוהות ולא מסולקות (יומא כג:). בהולכת אברים לכבש. הא דקתני שבת הוא לגבי אהרן כי בהולכת אברים קאמר, ולקמן פריך בהולכת דם היכי אזלי (זבחים לה.). נגי אמרים כתיב והקרב והכהנים יזרקו כתיב והקריב הכהן את הכל והקריב המזבחה (חגיגה יא.): רשות הקרבן והקרב והכהנים יזרקו כתיב, אלמא כאחרים קמשתעי קרא, ומדבעי בהוה שמע מינה עבודה היא (שרובין קד.). זו הולכת אברים לכבש. דאילו הקטרה בהיא כתיב בקרא והקריב המזבחה (חגיגה שם). דמסגי אאיצטבי. איצטבאות נמוכין היו שם בנין אמנים ואין מוצלין דתן הלרפה הן (זבחים לה.).

הדרן עלך תמיד נשחט

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com